

CD KLASSIEK

Waarom is er licht?
Johannes Brahms

Het Kammerchor Stuttgart onder leiding van Frieder Bernius is voorwaar niet aan zijn proefstuk toe en dus keken we met grote belangstelling uit naar zijn prestatie in de religieuze koormuziek van Johannes Brahms (1833-1897), die opnieuw werd uitgegeven.

De Duitse componist verkaste in 1864 van het noorden van Duitsland naar Wenen. Op dat moment werkte hij aan zijn belangrijkste religieuze werk, *Ein deutsches Requiem*, dat in 1869 in Leipzig een eerste keer werd opgevoerd. Het werk maakte van zijn schepper een van de grote Duits toondichters van de negentiende eeuw.

De meeste religieuze koorwerken dateren van vóór dit moment, uit zijn beginjaren als componist. Vanaf 1857 leidde Brahms een koor in het Noord-Duitse Detmold. Uit die periode werd voor deze cd vooral geput.

Het is echt een fraaie opname, zoveel is zeker, die reeds dateert uit de vroege jaren 1990. De muziek en de vertolking blijven springlevend. Het is glashelder dat de grote romantics volmaakt vertrouwd was met de 'oude technieken' van zijn voorgangers. Want zonder het er dik op te leggen, demonstreert Brahms dat hij de weledelgestrenge kunst van het

contrapunt onder de knie heeft. Bach was het grote voorbeeld van deze componist met (eveneens) lutherse wortels en zeker in de oudste werken hoor je goed het klassieke contrapunt. Het lijkt soms Bach die in de negentiende eeuw opnieuw tot levend komt.

Daarnaast horen we ook de invloeden van de eveneens bewonderde Palestrina en de invloed van de Zuid-Nederlandse polyfonie. Er staat dus prachtige muziek op de cd, teveel eigenlijk om op te noemen. Maar we kunnen het toch niet laten om bijzonder de motetten te vermelden. Zowel opus 74 (het tweede motet is een prachtig Rorate in het Duits) als de drie wonderlijke (maar treurige) geestelijke liederen van opus 110. Die dateren uit 1889, toen Brahms al internationaal bekendheid genoot als componist van kamermuziek. „*Ich aber bin elend*“, zo vangt een van deze liederen aan. Ik ben slechts een hoopje ellende. Ja, het zondebesef en het verdriet van de lutheranen leverde de mensheid al veel prachtige muziek op. (JC)

Johannes Brahms, *Warum ist das Licht gegeben?* Musica sacra, door het Kammerchor Stuttgart, bijgestaan door Bläser der Deutschen Kammerphilharmonie, het geheel onder leiding van Frieder Bernius, Carus Verlag, Carus 83.201, distributie codex, 21 euro.

CD KLASSIEK

Kwartet met strijkers
Joseph Haydn

Het Russische Borodinkwartet draait onderhand al meer dan 65 jaar mee aan de top, uiteraard niet steeds in dezelfde bezetting. Momenteel bestaat het kwartet uit de violisten Ruben Aharonian en Andrej Abramov, altviolist Igor Naidin en cellist Vladimir Balshin. Een solide groep die het hele muziekgamma bestrijkt en er nog altijd staat. Dat moge blijken uit de twee cd's die de groep recent inblikte dankzij het platenlabel Onyx.

Hier ligt nu een dubbel-cd voor met de zes vioolkwartetten opus 33 van Joseph Haydn. Diens aanpak van het strijkkwartet was baanbrekend. Hij componeerde er niet minder dan 68, puurde hun vorm uit en bracht ze tot volle rijping.

Dat hoor je beslist in de zes kwartetten van opus 33. Die zijn veel meer intimistisch, geraffineerder en subtieler dan alles wat voorafging. Maar voor een puike uitvoering van deze meesterwerken moeten de vier 'stemmen' elkaar ook perfect aanvoelen. Wat hier alvast het geval blijkt. (JC)

Joseph Haydn, *String Quartets Opus 33 'Russian'*, door het Borodin Quartet, 2 cd's, Onyx, ONYX 4069, distributie codaex.

BOEK OPVOEDING
Wetenschappelijk verantwoord ouderschap
Po Bronson & Ashley Merryman

Net als de meeste ouders kochten mijn vrouw en ik bij de geboorte van onze zoon een paar boeken over baby's. Na een jaar stopten we ze in de kast", vertelt de Amerikaanse journalist Po Bronson. „We wilden niet 'volgens' het boekje opvoeden. We waren verliefd op onze kinderen en hielden nauwlettend hun be-

hoefte en ontwikkeling in de gaten. Dat leek voldoende. Tot ik bij toeval begon met het schrijven van dit boek.”

De basis van *Ouders opgelet!* werd gelegd toen Bronson en psychologe Ashley Merryman een column schreven over zelfvertrouwen bij kinderen. Ze praatten met wetenschappers die onderzochten wat complimenten met kinderen doen. Het instinct van Bronson en Merryman vertelde hen dat kinderen meer zelfvertrouwen krijgen als ze horen dat ze slim zijn, maar uit het onderzoek bleek net het omgekeerde.

Veel van onze instincten over opvoeden zijn veeleer collectieve wijsheid die we verzamelen en die bij nader inzien niet altijd klopt. *Ouders opgelet!* bespreekt een reeks onderzoeken naar de ontwikkeling van kinderen. Studies met opzienbarende resultaten en waar iedere ouder wat kan mee aanvangen, maar die weinig weerklank krijgen. „De meeste wetenschappelijke onderzoeken laten zich nu eenmaal niet makkelijk door de media presenteren.”

Een van de hoofdstukken gaat bijvoorbeeld in op de overtuiging dat veel praten tegen een baby het spraakvermogen sneller doet ontwikkelen. Uit onderzoek blijkt echter dat vooral het aantal keer dat ouders prompt reageren op de geluiden van de baby ertoe doet.

Ouders opgelet! is geen pleidooi voor opvoeden volgens het boekje. Het is wel een vernieuwend en grappig boek, dat op een andere manier naar kinderen doet kijken. (JVH)

Po Bronson & Ashley Merryman, *Ouders opgelet! Baanbrekende inzichten over opvoeden*, Maven Publishing, Amsterdam, 2011, 350 blz., 18,50 euro, ISBN 978 94 905 7431 4

BOEK ERFGOED
Archeologische vindplaatsen in Vlaanderen
Anton Erynck

Archeologie associëren we makkelijk met Griekenland of Turkije, maar ook bij ons konden archeologen een onvermoed verleden opdelen. Een fraai uitgegeven boek vertelt (en toont) twintig bijzondere archeologische sites in Vlaanderen. De oudste gaat terug tot 130.000 jaar

geleden, de jongste vertelt over de Grote Oorlog.

Vaak gebeurde een vondst toevallig. Zo werden er op Vlaamse bodem nooit skeletten van Neanderthalers aangetroffen, maar wel sporen van hun aanwezigheid, in een leemgroeve aan de Maas in Limburg.

Bij de aanleg van het Verreboek- en Deurganckdok in de Antwerpse haven werd, ironisch genoeg, een volledig landschap weg gegraven. Een kleine groep archeologen stootte er op resten uit de Midden-Steen Tijd (10.000 jaar geleden). Het land was in die tijd haast volledig begroeid met bossen of wild, zo leren we uit de vondsten.

Luchtfotografie bracht dan weer duizend, meestal cirkelvormige, grafplaatsen uit de Bronstijd (ongeveer duizend vóór Christus) aan het licht.

Wist u dat er voor de kust van Raversijde een Romeinse en middeleeuwse nederzetting onder het water steekt? De zeespiegel was vroeger veel lager. In de veertiende eeuw verhuisden de mensen meer landinwaarts. Wat zullen ze over duizend jaar van ons nog weten en kunnen terugvinden? (EDS)

Anton Erynck, *De oudste Ronde van Vlaanderen. Een archeologisch parcours*, Davidsfonds, Leuven, 2012, 29,95 euro, 978 90 5826 825 9.

BOEK ACTUALITEIT

Bekeringsverhaal
Joseph Fadelle

Joseph Fadelle is het pseudoniem van een Iraakse moslim die via een vriend tijdens zijn legerdienst in het geheim Christus ontdekt en zich afkeert van de islam. Daardoor verzuurt de relatie met zijn familie en vrienden en zijn positie wordt onhoudbaar. Op aanraden van een *aboena*, een Assyrische priester, vlucht hij in 2000 met vrouw en kinderen naar Jordanië.

Christelijke geestelijken aldaar nemen aanvankelijk een groot voorbehoud tegenover de man in acht. Op formele bekerings en geloofsafval staat volgens het is-

lamitisch recht immers de doodstraf. Ze weigeren hem te dopen, ook om hun wankel positie als gelovige minderheid te beschermen.

Ook als vluchteling in Jordanië komt Fadelle in een tweestrijd terecht. Toch aanvaardt de plaatselijke katholieke bisschop hem als geloofsleerling. „Je klopt aan de deur van de Kerk en ik kan alleen maar opendoen”, zegt de bisschop. Fadelle: „Met deze paar woorden voelen we ons voor de eerste keer echt binnen de Kerk opgenomen als volledige leden en niet meer als gedulde, maar met achterdocht bekeken buitenstaanders. Zo voelde ik me in Irak, waar onze aanwezigheid als hinderlijk werd ervaren.”

In het grootste geheim ontvangen Joseph Fadelle en zijn gezin in juli 2000 in Jordanië het doopsel. Dat blijkt echter niet het einde van zijn ellende, want in december van dat jaar laat zijn familie een aanslag tegen hem plegen, die hij overleeft. Uiteindelijk kan het gezin Fadelle naar Frankrijk vetrekken, waar ze politiek asiel krijgen en later de Franse nationaliteit.

Zoals in veel verhalen van bekeerlingen uit de islam kijkt de auteur met veel bitterheid terug

naar zijn gewezen godsdienst. Zelf moest ik bij het lezen van dit sobere boek denken aan de verhalen over de vervolgd christenen in het communistische Oostblok, die eertijds door Oostpriesterhulp/Kerk in Nood werden verspreid. Na de val van de Berlijnse Muur vernam ik uit de mond van Oost-Europeanen zelf hoe waar die getuigenissen wel waren. Niet toevallig kwam de (oorspronkelijk in het Frans verschenen) getuigenis van Joseph Fadelle tot stand met de steun van Kerk in Nood. (EDS)

Joseph Fadelle, *Duur betaald. De strijd van een moslim die christen werd*, Lannoo, Tielt, 2011, 224 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 2099 986 0.